

9.

Pelastustyö.

Pelastustyöksi kutsutaan uskon-
 opissa sitä jumalallista toimintaa, jonka kautta
~~ja~~ syntiin langennut ihmiskunta jälleen saate-
 taan yhteyteen jumalan kanssa. Tämä tapahtuu ~~kristi-~~
~~illisen teologian~~ tavallisesti kolmiyhteyden toisen
 persoonan eli Pojan ~~kanalta~~ välityksellä, jota silloin
 pidetään ihmiskunnan "vapauttajana", kuten kristin-
 ushossa Kristus, hinduismissa Krishna (Vishnu), Egypt-
 tissa Horus j. n. e., mutta tietenkin jumalallinen
 kolminaisuus kokonaisuudessaan ottaa pelastustyöhön
 osaa. Niinpä esim. kristinuskossa Pyhä Henki johtaa
 kirkkoa ja kuljettaa yksittäisiä ihmisiä Kristuksen luo,
 /sä taas rakastaa maailmaa niin, että hän antaa ainoai-
 sen Poikansa kuolla maailman syntien sovituksiksi.

Jos mitä opinkappaletta uskovaiset kris-
 tityt mustasukkaisesti rakastavat omanaan, on se
 juuri tämä oppi jumalallisesta vapauttajasta. Sitä ei
 ole pakkanoilla ollut. Eivätpä tiedä luonnonkansat

69)
Jeesuksesta Kristuksesta, "kuudahtavat he riemussaan.
Ja me vastaamme: epäilemättä pakanat eivät ole
tunteneet "Jeesus Kristus" nimitystä vapautajia, mut-
ta toinen kysymys on, eiväthö ole tunteneet vapau-
tajia ollenkaan. Maailma on "seisonut" paljon kau-
vemmin kuin 6000 vuotta ja meidän mielestämme
on "jumalan pilkkaamista", jos ajattelee, että sa-
toja tuhansia, ehkä miljoonia vuosia vanhan ihmis-
kunnan elämä olisi ollut pimeydessä vaetta-
mista, kadotukseen kohti kulkemista siihen saak-
ka, kunnes isä jumala pari tuhatta vuotta sitten
loi katseenon maahan ja päätti, että jotakin olisi
tehtävä ihmiskunnan hyväksi. Pois se Jumalalli-
nen pelastustyö ei ole historiallinen hetkentö, vaan
kaukta aikojen ja ihmissuuksoien ulottuva räsytön
kasvatus- ja kehitystoiminta. Pimeyttä on olemassa
tänään näinkuin kymmenen tuhatta vuotta sitten.
Valo on sama tänään kuin se oli miljoonia vuotta
sitten. Pimeys ja valo kulkevat käsi kädessä,
kunnes valo yksitössä voittaa. Pelastus^{työ} ei ole ek-
soteerista, vaan esoteerista laatua.

Sentäläden emme arkaile sanoa, että
vanhat suomalaiset tunsivat jumalallisen pelas-
tussuunnitelman yhtä hyvin kuin toisetkin vanhat

70/
kansat, kun vain muistamme, että muodot vaihtelevat, mutta henki pysyy. Muodollisesti katsoen „pahanoilla“ ja luonnonkansoilla oli toinen kuva ihmiskunnan elämästä ja tehtävästä kuin kristityillä, mutta hengen silmällä arvoiteltuna pahanallisen tosi tietäjän ja kristillisiin mysteerioihin vihityn elämäntieto on sama.

Kun nyt käymme tarkastamaan muinaissuomalaisten tietäjien käsityksiä ihmiskunnan kehityksestä ja pelastuksesta, emme saa unohtaa, että vanhoissa vertauskuvastoissa nimien ja sanojen käytetään eri merkityksissä, riippuen siitä, mistä asiasta kulloinkin on puhe. Nämä eri merkitykset eivät ole mielivaltaisia; punnimen lanka on aina huomattavissa; on enemmän kysymys niin sanoaksemme saman merkityksen eri vivahteuksista, eri rajoituksista, kuin suorastaan eri merkityksestä. Mutta mielestäni on aina pidettävä, että asioita esitettäessä ei muinoin käytetty nimien ja sanojen valinnassa samanlaisista tieteellistä tarkkuutta kuin meidän päivinämmme; koko esitystä on oltava toisin sanoen runollista.

Edellä huomautimme, että nimi Kaleva avatenkin mysteerikiellessä tarkoitti logosta.

Sitten näimme, että luomiskunossa, "Väinämöinen" käytettiin Logoksen nimenä, vieläpä Ilmatar ja sotha, viime mainitut tosin kuvaamaan määrättyjä Logoksen toimintapuolia. Kuitenkin tie dämme, että Kalevala toisissa paikoissa kutsuu Väinämöistä "Kalevan pojaksi". Tämä ei herätä meissä hämmästyksiä, kun ajattelemme, että Logosin yleensä myös kutsutaan "jumalan pojaksi". Mutta samalla se viittaa siihen, että jonkun erikoismerkityksen kannalta Väinämöinenkin on vain määrätty puoli Logoksen eli Kalevan taivunnasta.

11. Tarussa kerrotaan Kalevalla olleen kaksitoista poikaa. Jos jokuks saadaan selville näiden kaikkien nimet, on samalla löydetty vanhat mysterionimet niille kahdelletoista hierarkialle, jotka edustavat Logoksen eri ~~taivunn~~^{olemus} puolia ja joiden astronomisena symbolina on n.k. zodiaki eli eläinrata. Seitsemän näistä nimistä voivat sitaipäisi kuvata niitä seitsemää päähenkeä, jotka ovat lähinnä jumalan valtaistuunta ja joiden ~~taivunn~~^{astroplogisina} edustajina ovat seitsemän pyhää planetaa. Ja kolme nimistä kuvaavat niitä Logoksen kolme taivunnapuolta, jotka suurin piirtein

92)
ilmaisevat hänen olemuksensa ja joita sentähden
kutsutaan hänen kolmiyhteytensä kolmeksi per-
sonaksi eli naamioiksi. Nämä kolme nimeä ovat
meille Kalevalassa säilyneet muutamien toisten
ohella, mutta nämä kolme selvinä ja varmoin-
na.

Mitkä ne ovat? Kalevalan kolme
pääsankaria: Väinämöinen, Ilmarinen ja Lem-
minkäinen. [Kun tahtomme syventyä Logoksen
psykologiaan, on meidän tutkittava Väinämöis-
tä, Ilmarista ja Lemminkäistä jumalallisten
voimien edustajina! Nämä voimat ilmenevät
ihmiskunnan sielullis-henkisessä kehityksessä
ja ihmisyyksien sisäisessä elämässä. Mahtavia
näköaloja avautuu tutkivan katsemme eteen, kun
näihin seikkoihin syvennymme.

Edellä olemme maininneet, että
Logoksen psykologinen kolmiyhteys vastaa zirkumil-
lisen psykheen eli siihen kolmea olemuspuotta,
niin että ensimmäinen Logos eli Isä on se valtti eli
mahti (kruunu, kettes), joka vastaa ihmisen tahtoa,
toinen Logos eli Poika on se kaikkivoittava rakkaus
eli viisaus, joka vastaa ihmisen tuntea, ja kolmas Lo-
gos eli Pyhä Henki on se toimiva jumalallinen nero eli

totuuden valo, joka vastaa ihmisen tietoa eli järkeä. Kun nyt näihin käsitteihin sijoitamme Kalevalaiset nimet, saamme, että Väinämöinen kuvaa jumalallista tahdon määttä, Lemminkäinen jumalallista rakkauden ~~voimaa~~ ^{vallata} ja Ilmarinen jumalallista ajatuksen voimaa. Viitaten tähän jumalalliseen ~~työhön~~ ^{työhön!} mielikkäistä ja Ilmarista, Ryhdyimme kohti tarkastamaan ~~työhön~~ ^{työhön!} ~~työhön~~ yksitellen, mitkä säitteemme, joka ehkä ensi kuulematta tuntuu tuulesta lemmattulta, käy heti uskottavammaksi ja ymmärrettävämmäksi, jos omissamme, mitä Kalevala yleissilmäyksellä katsoen pääsankareistaan kertoo. Mitä Väinämöinen, Ilmarinen ja Lemminkäinen Kalevalan mukaan puuhaavat, mikä on heidän toimintansa vaikutin ja päämäärä? Ainakin alussa se on Pohjolan tyttären omakseen saaminen.

Kuunnittakäämme huomionsamme tähän Kalevalan sankarit kosivat kaikki Pohjan tytöä, jokainen heistä tahtoisin Pohjan tytön omakseen.

„Mitä jumalallista siinä on?“ kysyy lukija. Ja me vastaamme: siinä juuri ilmenee heidän jumalallinen toimintansa.

#

Kolminaisuuteen sanotaan Vanhassa Kalen-
lassa nimenomaan Väinämöisestä: ~~miehe-~~
~~lia miehenä kolmantena ilman pieltä pis-~~
~~tämässä, taivaan kautta~~

Petit

Min' olin miehenä kolmantena
Ilman pieltä pistämässä,
Taivaan kautta kantamassa,
Taivon tähtitämässä.

"Kosminen", "aviotyttö", yleensä sa-
 ovat, jotka kuvaavat korkeinta maallista lempää
 ja rakkautta, ovat mysteriokieltä, jotka tietäjille
 paljastavat suurta psykologista totuutta. Ajattelkaamme
 me vain, kuinka kristinuskossa, esim. Paavalin
 kirjeissä, Kristusta kuvataan ylkäksi ja seuna-
 kunta, kirkkoa tai ykerityistä ihmisielua hänen
 morsiamekseen. Onpa niinkin hetkuvan realis-
 tista runoelmaa kuin "Rakkauden korkea veisu" se-
 litetty tällä tavalla symbolistiseksi kirjotukseksi.
 Kristityille on myös tuttu tuo Mooseksen 1 kir-
 jassa esiintyvä lause: "Jumalan pojat näkivät
 ihmisten tyttäret kauniiksi ja ottivat niitä vaimoikseen."
 Ja ken ei tuntisi kaunistakin kreikkalaisesta
 tarusta Amoresta (rakkaudesta) ja Psykheestä
 (sielusta)?

(jumalallista totuutta)

Mitä sitten tällaisilla lauseparilla koetetaan tulkita? Juvuri sitä samaa, joka sisältyy sanoihin "jumalallinen pelastustyö". Koetetaan tulkita ja tehdä selväksi, kuinka jumalallinen tajunta rakasta ja etsii ihmiskuntaa ja inhimillistä sielua, kuinka se pyrkii sielun yhtymään ja sielua itsensä luo nostamaan.

Väinämöinen, Ilmarinen ja Lemminkäinen

75/
minikäinen asuvat kaikki Suvantolassa, Kalevalan
kankahilla, josta aina vallitsee kesäinen tunnel-
ma, toisin sanoen näkymättömän maailman kos-
keammilla tasoilla, ja pyrkivät sieltä päin Poh-
jan tyttöä kosimaan.

Pohjola kuvataan kylmäksi ja kolhoksi.
Sen ainoa ihanuus on Pohjan tyttö. Mitä Pohjo-
la on muuta kuin tämä mainen elämämmme, tämä
fyysillinen maailma, tämä "surun ja murheen
laakso"? ja mitä Pohjan tyttö muuta kuin ihmis-
kunta, ihmiskunta sielullisena kollektiiviteijun-
tana? ja yksilön kaunatti: Pohjola on ^{ihmi-}~~hän~~
sen ruumiillinen, fyysillinen elämä, hänen
ruumiinsa lyhyesti sanoen, ja Pohjan ihana im-
pi on ihmisen sielu, joka ruumiissa asuu.

Kalevalan sankarit, jotka kosivat
Pohjolan tytärtä, kuvaavat niitä jumalallisia
kehitysvoimia, jotka ~~pyrkivät~~ ihmisielu ka-
vattavat ja sen kautta pyrkivät luomaan uutta
ihmiskuntaa. Minikatahden häpeäisimmme Ka-
levalan esitystä, kun se omalla omittuisella ta-
vallaan tutkii jumalallisia mysteioita, kun
emme häpeä, käyttäessämme mielestimme filoso-
fisempaa kieltä ja puhuessamme "jumalan rak-

16) kaudesta", "Kristuksen rakkaudesta on ossiameena" ^{n. e. ?}
dellistä ^{to-} Muinaissuomalaisten tietäjien ~~to-~~
~~kaudesta~~ viisautta juuri todistaa se, että he eivät pu-
hu ~~ad hoc~~ ihmisten jumalhäipyydestä ja totuudenjäl-
nostä, vaan jumalan kaichosta ihmisten luo. Keik-
ki ihmiset ilman muuta tietävät, että ihmisen
sarttaa jano totuutta ja pyrkii jumalan luo,
mutta ainoastaan viisaat tietävät, että ihmi-
sen jano on vain keikko jälkimaku siitä juma-
lallisesta ^{rakkaudenkaichosta} ~~kaichosta~~, jota korkeammat tajunnat
tuntevat ihmisi elua kohtaan. "Niin rakasti
jumala maailmaa", keiska kristikunta ^{juuri} pyhä-
si totuuden aavistuksessa ja erehtyy vain, ~~se~~
^{se mikäli} ~~se~~ kuuluu, ettei jumala teossa ja toimessa
rakastanut ihmiskunta ^{raikojen aamusta saakien} ~~as~~. Antakaa
sis muinaistenkin pyhien kirjoja todistaa samasta
jumalallisesta salaisuudesta.

Ja mitenki Kalevalan sankarit
kosinnoissaan onnistuvat, millä tavalla jumalalli-
set hengen voimat pelastustyöstään suorittavat? Väi-
näminen ei voita, ei Ainoa eikä Pohjan neitiä, Lem-
menikäinen ei löiä, ainoastaan Ilmariselle se onnis-
tuu. Tässä kuvistuu sekä terävä psykologinen huomio
että elämän kehityslakien syvä tuntemus. Sillä mikä

27)
jumalallisen tajunnan puoli se ihmissielun voit-
taa ja itseensä päin kääntää? Tahtoko sinään? Ei.
Ihmisen sielu on liian täynnä haavekuvia ja kokemuksia.
halua taipuaakseen miutta mutketta „jumalan tahdon“
alle. Entä tunne sinään? Ei. Ihmisen sielu on heik-
koudessaan liian ylpeä tyytyäkseen „jumalan rakkaus-
teen“ tunteeksi ymmärrettyinä. Se kaipaa ^(ainakin alusta) jumalallista
apua ja voimaa, jonka mieluutekseen ~~takaa sille tuta~~ ja
kyvykkyyteen se saattaa hurmattua ^{antuneena} uskoa.
Ja tämä voima on tietenkin äly.

Ilmarinen ajatuksen, älyn ja neron
edustajana, hän viepi saarelhseen Pohjan ihmisen.
Miksi olisihan ihmissielun kohtalo ilman järjen
valoa? Ilman sitä itsenäisyyttä, sitä mahdollisuut-
ta „uppiniskaisuuteen“, „syntiin“ ja „pahaan“, joka ih-
misen ihmiseksi tekee? Nukke hän olisi jumalien
käsissä, tiedoton „jumalan kuva“, täydellinen, mutta
ansioton.

Ilmarisvoimat ne sentähden ensi-
mäisinä astuvat näyttämölle ihmiskunnan elämässä
ja vasta viimeisinä Väinämöisvoimat. Inhimillis: juma-
lallisesta tahdosta emme vielä saata puhua yleisenä
ilmiona ihmisten kesken. Mitä me tarkoiksi keksim-
me, on - niinkuin onodernit sicutieteilijät huo-

maantavat — helposti analysoitavissa hajotettavissa
 ajatus- ja tunne-elementteihinsä. Todellinen tahto on eso-
 leerinen asia. Se toistaiseksi ilmenee vain tietä-
 jissä ja taitajissa. Kalevalan Väinämöinen onkin
 "tietäjä räinkäinen", joka sanansa ja laulunsa voi-
 malla saa enemmän aikaan kuin muut teoillaan.
 Väinämöinen on Kalevalan onneltaja par préfé-
rence, ja hänen tehtävänsä pelastustyössä on
 yksilöllistä, ei kollektiivista laantua. Hänen
 vaikutuksensa näkyy näin muodoiin ~~seks~~ yksilöi-
 ja ihmiskunnan myöhemmillä kehityksasteilla.
